

„УЧИЛИЩЕ“ излиза два пѣти на месѣца, съ една пригурка. Годишната цѣна, прѣдплатена, е гр 25, а безъ пригурката едно сребарно меджидие. За друга царшина, отъжнѣ нашенско, фр. 8, или деѣ рубли. Цисма, дописки и спомоществованията си испращатъ право до уредничеството, или до книжарицата на Г-да Хр. Г. Дановъ и С-ѣе въ Русчукъ и въ Гюргево до Г-на Никола Драгановъ въ ромѣиската гимназия.

Издатель - Ступанъ Р. И. Блжсковъ.

ТРОХИЧКА ХЛѢБЪ
или
ОПИСАНИЕ НА ЧОВѢКЪТЪ (*)

СЪЖИНИЕНИЕ МАССЕ

Писмо XII.

ХИЛЪ.

Днесъ, другарче мое, ние ще са запознаемъ съ нова дума. Азъ охотно би ви избавилъ отъ нея, защото тя е и пехубава, и неблагозвучна, но това е невъзможно.

Да видимъ сега що става съ полез-

ната частъ отъ *желудочната* кашица ние я нарѣкохме *златото* на храната Истинското название на това нѣщо е *хилъ* или *млѣченъ сокъ* (млѣзга).

Азъ ви казахъ, че ще са намѣри срѣдство, за да са извлѣче хилтъ изъ каналтъ на червата. Това срѣдство е твърдѣ просто. Множество мънички черноработници, за които азъ преди малко ви говорихъ, сѣ расположени по сичката дължина на тънкото черво, и тѣ сѣ особенно много около дванайсетпрѣстнието. Хилѣди дръбнички трѣбнички сѣ разсѣяни по покривѣтъ на червото и изсмукватъ калките на хилтъ, току щомъ са той образува. Тѣзи трѣбнички са наричатъ *хилови сждове*.

Азъ ви говорихъ така сѣщо, че въ вътрѣшността на червениятъ каналъ са намира едивъ видъ еластически мрѣжици, които запиратъ стомашната (желудочна) кашица на сѣка стѣпка. Въ тази частъ на червото тѣ сѣ твърдѣ много, и освѣнъ това кожата, която покрива отвѣтрѣ червениятъ каналъ, образува толкова гѣнки, щото ако я разгѣнешъ, ти би покрила такова пространство, както и кожата, която вне добрѣ познавате и която покрива отвѣнка сичката наша снага. Млѣчните сждове сѣ намѣстени въ сичките тѣзи гѣнки и са допиратъ до самата кашица, така щото нито една капка отъ млѣчната млѣзга (млѣчниятъ сокъ), не може да отбѣгне отъ тѣхъ. Тѣ са трудятъ така съ прискрце, щото още дордѣ не е дошла кашицата до пайдириѣното (одводното) черво и още дор-

(*) Глѣдай „Училище“ сѣст. 6, год. III. Отъ сичко друго на свѣтътъ, най-сѣкно за човѣкътъ е здравеието му. Само здравиятъ човѣкъ може да бѣде полезенъ и за себѣ си, и за другите, а болниятъ е товаръ за обществото: този послѣдниятъ, като не може да изработва самъ щото е нужно за прехраната му, задържа въ сѣщото време и трудтъ на оези, които го оврѣжаватъ и които трѣба да го глѣдатъ, цѣрятъ и прехранватъ. Да знаемъ поне кои сѣ по-главните закони, отъ които са управлява нашето тѣло, е равно съ да можемъ, ако искаме, да упазимъ, до колкото зависи отъ положението ни, и да са избавимъ отъ многото предразсждоци за животиѣното работение на тѣлото ни. Въ книжката „Трохичка хлѣбъ“ твърдѣ просто и ясно ни са приказва за нашето тѣло и какви сѣ законите, които го управляватъ. Трѣба ли тука да са говори до колко тази книжка може да бѣде полезна за нашия народъ? Не, това може да оцѣни сѣки малко-много образованъ човѣкъ. „Познай себѣ си“ и тогава много нѣща на този свѣтъ ще да ни станатъ ясни и понятни. Читатели на „Училище“ сѣ познати отчасти съ книжката „Трохичка хлѣбъ.“ Тѣ може и да помнятъ, че нея превождаше покойниятъ ми сѣнъ Д. Р. Блжсковъ, но послѣ смъртъта му са прекрати печатаването ѣ. Днесъ ние пакъ са залаваме съ преводѣтъ ѣй надѣваме са, че читателите ще останатъ отъ това задоводени. Уред.

дѣ тя не е накарала да са отвори отверстието, което прегражда обратното връщание на храпата, хилтъ вече е далечъ. Той са е упѣтилъ по трѣбичките и е трѣгналъ камъ сърцето, дѣто отколѣ го чѣкатъ.

А другото? То какво стана? За другото, дѣтенце мое, нѣма защо и да са говори. Сѣсъ такова невнимание са на казва сичко безполезно. Така са случва и съ хората, които оставатъ празни и главата си, и ръцете си, и сърцето си, и които живѣятъ по свѣтътъ безъ да принасятъ никому никаква полза. Тѣ живѣятъ на земята като никакавъ и безполезенъ товаръ, и когато имъ доде часътъ, природата ги изхвърля отъ себѣ си, и толкова... За тѣхъ не струва и да са говори.

Но този, който е принссалъ на човѣчеството поне малко нѣщо ползца; който го е обогатилъ съ нѣкое откритие, работа, добаръ примѣръ, правилна мисаль — това всеобщо наследство, което са предава отъ хората отъ едно поколѣние на друго; който е приемалъ участие въ тържеството на истината, поразилъ е неправдата, погасилъ е омразата, запалилъ е въ сѣка една душа свѣщенниятъ огнь на знанието и честьта, — тогава свѣтътъ, на когото е принесалъ полза, лесво нѣма да го забрави. Ако кпигите не винаги говоратъ за неговата личность, загубена посрѣдъ многото дѣатели отъ сичките времена и страни, той се пакъ е направилъ нѣщичко за историята на човѣчеството, която може да почита за своя, безъ да глѣда на това, намирали са въ нея името му или не.

Да видимъ сега какво става съ хилтъ, който въ настоящиятъ си видъ е въ състояние да поддържа животътъ на тѣлото, и отъ когото сѣка капка скоро ще стане кръвь, — тая сама кръвь, която накарва да тупка нашето сърце, храни нашите членове и ръководи нервите на нашиятъ мозъкъ. А останалото нека довърша въ темнипата своето изтешествие безъ цѣль и полза...

Най-първо азъ сжмъ дѣлженъ да ви кажа, че слѣдъ излазанието изъ

червата, хилтъ прилича малко нѣщо на млѣко. Той е бѣлъ, тлжстъ сокъ, и ако го разглѣдашъ по внимателно, то ще да различишъ въ него нѣщо като суроватка, въ която плуватъ твърдѣ млѣнички топченца. Любопитните хора, — които искатъ сичко да знаятъ, на каквото ще и да става, — сж го опитвале съ языкътъ, и, благодарение на тѣхъ, азъ мога да ви кажа, ако само това може да ви принесе удоволствие, че той (сокътъ) има соленикавъ вкусъ.

Въ този си видъ сокътъ, ако азъ мога така да кажа, е новородена, но още не досущъ станала сѣща кръвь. Сичките сжставни части на кръвьта вече са намиратъ въ него, но въ такава смѣшение, щото не могатъ да са различатъ.

Но ето още едно твърде чудно явление, което азъ не мога ви разясни, защото то е една отъ многочисленните тайни, които постоянно ставатъ въ нашиятъ организмъ; образованието на тази новородена кръвь става отъ себе си въ сждовете, които я носятъ. Нейните сжставни части самички са групируватъ и са нарѣждатъ въ времето на цѣтуванието си. Съ една дума, при излазанието изъ млѣчните сждовци, хилтъ повече прилича на кръвь, нежели пре влазанието си въ тѣхъ, но какъ това става, и до сега не е издирено. Доро и бѣлиятъ му цвѣтъ захваща да става червеникавъ, и ако оставишъ хилтъ на въздухътъ, той малко нѣщо ще са позачерви, като за това, за да покаже на наблюдателътъ своето назначение.

Вие вече знаете, че сичките наши черноработници, като са сжединяватъ малко-по-малко, са сжбиратъ най-сетнѣ въ единъ широкъ каналъ, който са казва *гърденъ каналъ*. Черноработниците, които сжбиратъ хилъ, лязватъ са тука както и другарите имъ, и ето нашиятъ бѣденъ приятель са смѣсва съ мржестините, сжбрани отъ сичкото тѣло; така по нѣкогашъ са случва и съ хората, които жертвуватъ себѣ си за доброто на другите. Но това испытание са продължава недълго. Малко

по-пататакт са срѣща широката вена, която са намира до сърцето; въ нея са излива сичката смѣсъ; тогава грѣвта лесно може да си избере това, което е за нея потрѣбно.

(Ще слѣдва).

ДЪТЕНЦЕ.

По двора дѣтенце играй
Засмѣно, живо, съ чело ясно,
Сѣкашъ че е ангелче отъ рай
Дошло въ туй мѣсто малко, тѣсно.

Но то не мисли, то не знай,
Че тукъ за насъ е мъчно, тѣсно, —
За него тазъ страна е рай,
И въ нея сичко е прекрасно.

Какъ то подскача, какъ са смѣе,
Каква цевинна, мила усмивка!
Предъ нея мойта скѣрбъ нѣмѣе,
Мжлчи скрѣдчатата ми болка.

И мисля азъ и вѣрвамъ азъ,
Че то добаръ юнакъ ще стане;
Че туй що е мечта за насъ,
То съ рѣцете си ще да хване.

С. С.

ИЗЪ ЕСТЕСТВЕННАТА ИСТОРИЯ.

Тука сме длъжни да кажеме и това, че за очищението на въздухътъ въ черковите, въ училищата и въ болниците съществува и друго срѣдство. Сѣки му е вече извѣстно, че ако отворите вратата на стаята зимно време, то изъ горнята ѝ страна излиза вжнѣ топалъ въздухъ, а изъ долната влаза вжтре студень, слѣдователно топлия въздухъ са стрѣми нагоре и стареа са да излѣзе навжнѣ. Ето защо въ общественните европейски здания, въ които са учатъ или молатъ множество хора, на горнята страна на една отъ стѣните са провала дупка, която са отвара когато е лужно и изъ която излаза нечистия въздухъ или вжгленината кислота; а за да са добие чистъ въздухъ, на долната страна на стѣната са провала още една дупка, но тѣрбата на тая дупка преминава презъ нѣкоя пещъ, слѣдователно студения въздухъ са нагрѣва и тогава вече влаза въ стаята. Студения въздухъ пада надолу, а топлия са стрѣми нагоре за това, защо пѣрвиятъ е по-тѣжакъ, а втори-

иятъ по-легкъ. Трѣба да знаете и това, че сѣко едно тѣло, което са нагрѣва, са разширява. Земете за примѣръ живакътъ въ термометрътъ, слѣдователно и топлия въздухъ, който са е разширилъ, трѣба да бжде по-легкъ.

За човѣкътъ, както и за животните и растенията, е потрѣбна така сжщо вжнкашна топлина. Безъ топлина, т. е. при голѣмите студове, човѣкътъ може да замързне за нѣколко часове. Когато човѣкътъ захване да замързва, то на него най-напредъ напада дрѣвка, а послѣ тѣжакъ сжнѣ. Разбира са, че горекананната топлина трѣба да бжде умѣренна, защото силните топлини сж така сжщо вредителни, както и силните студове. Най-здравата и най-приятната топлина са сжстои отъ 16 до 24 градуса (по Реомюра). Но да продлжиме своятъ разказъ за студътъ. Когато животните презъ зимата са скриятъ въ своите лѣгловица и когато заспатъ, то въ това време тие биватъ тѣпни, неподвижни и лениви, и тѣлото имъ бива много по-студено, нежели въ друго време. Жителите изъ сѣверните страни са отличаватъ съ безчувственостъ, съ грубостъ и съ ленивостъ. Въ времето на студътъ, човѣкътъ трѣба да вде хранителни, мазни и грѣющи храни, слѣдователно жителите на сѣверните страни вдатъ повече и по-хранителни вжщества, нежели южните; а защото на тие народи е много по-тѣжко да добиятъ храна и да удовлетворатъ своите многочислени нужди, то тие иматъ малакъ бой и слабо тѣдосложение. Умните хора сж направиле така, щото въ тѣхните стаи да бжде еднаква топлина и зимъ и лѣтъ, т. е. измислиле сж различни пещи и жаровници (мангале). Да кажеме сега нѣколко думи и за тие пещи. За човѣческото здравие е потрѣбно още, щото въздухътъ да не бжде нито сухъ, нито мокаръ. Сухия въздухъ изсушава тѣлото, ослабвяа нервите и затруднява джханието; а мокриятъ, ако при това е още и студень, произвожда разслабление, лошавосочие и различни други болѣсти. Ето защо желѣзните пещи сж вредителни за здравие. Тие изсушаватъ въздухътъ и причиняватъ голѣма вреда на тѣлото. Освѣнѣ това, тие пещи причиняватъ кашлица и слабостъ на органете. Мокрия въздухъ причинява и множество други нещастия. Вжобще блатата сж вредителни за човѣкътъ, защото отъ тѣхъ са повдигатъ заразителни и ядовити испарения, които дѣйствуватъ убийствено даже и на растенията. Блатата сж безвредни само презъ зимата, когато замързватъ, слѣдователно въ това време е и най-полезно да са осушаватъ. Презъ лѣтото блатата сж причина да духатъ хладни утреници и да унищожаватъ житата. Отъ тѣхъ произхожда и говѣждата болѣсть. Отъ блатата, особенно въ горѣщите

страна, са развиват блатните трѣски, които сж по-убийствени и отъ ходѣрата. Въобще богатата сж истрѣбили по-голъмо количество хора, нежели сичките войни земенн заедно. Тие до толкова развалятъ въздухътъ въ горѣщите страни, щото европейците, които посѣщаватъ тие страни, не могатъ да живѣятъ и скоро умиратъ. Разказватъ, че само евреите, които сж противоположностъ на чистотата, могатъ да живѣятъ по сичките страни на свѣтътъ. Ние мислиме, че и циганете иматъ сжщото качество. Въ горѣщите страни човѣкътъ сжзрѣва по-рано, но по-рано и остарѣва. Човѣческата топлина има около 30 градуса, а въ горѣщите страни 31. Голѣмата топлина е полѣзна за много болѣсти. Ревматизмътъ, жбнните болѣсти, коремните страдания, болѣстята на бѣдрата и на краштътъ са лѣчатъ съ голѣма топлина. За тие цѣли са употрѣблява или горѣща вода или денено семе (припарки).

(Продължава се).

ПОЛЗА ОТЪ ДРУЖЕСТВАТА.

Въ единъ отъ предишните бройове на „Училище“ ние бѣхме казале нѣщо върху сдружаването и дружествата, които нагласяватъ помѣжду си умните хора. Ето още единъ примѣръ:

„Въ единъ градъ на сѣверна Англия, дванадесетъ бѣдни ткачи (асларджие) са сжбрале една дъждовна вечеръ презъ месецъ Декември 1843 год. въ една бѣдна стая, влажна и студена. Тѣхната сждба бѣше стаала исторична отъ колкото други пътъ; съ законите си тие не можѣха вече да си прехраватъ челядите. Положението имъ са видѣше твърде отчаянно. Тие намислиха да основатъ дружество, послѣдниятъ цѣръ за тѣхните злини. Видѣде бѣха други общества да изжршватъ голѣми работи, като сжбираха малки количества, из които сжставлявахъ огромни капиталы, достаточни за направяването на велколѣпни параходи в исводински линии отъ желѣзни ижтища. А защо и работниятъ класъ да не сжбере различни срѣдства и да изгони бѣдността? Нашите ткачи пушатъ единъ листъ за подписване; по-послѣ двайсетъ, и най-послѣ трийсетъ подписници са заджажаватъ да плащатъ сѣка недѣля по единъ грошъ, който доволно чѣсто едвамъ можѣха да плататъ. Слѣдъ една година, послѣ дѣ сжбрания мѣжду нашите дрѣбни капиталисти, кассата на дружеството са намѣри до толкова богата, щото бѣше въ състояние да купи единъ човалъ брашно, което продадохъ по мѣжду си и да доуха на сѣкого по малко за негово собствено употрѣбление. Такова бѣше на-

чалото на едно дружество, за което ние приказката, и което има днес воденици, фабрики и магазини, съ единъ бакалски дюглицъ, дѣто влагатъ повече отъ трийсетъ хиляди франка на недѣлята. Безъ съмнение това чудесно слѣдствие са не постигна въ единъ день. Предирятието са захваца точно отъ двайсетъ в осемъ основателци, които плащаха по единъ грошъ въ недѣлята. Когато обществениятъ капиталъ са сжбра, то хванаха съ наемъ една стая, дѣто пренесоха човалтъ съ брашното, а послѣ нѣколко глави захаръ. Еднѣ отъ сжсѣдните бакале казаль, че бни могаль да вдигне сичкиятъ дюглицъ изведнажъ. На 10. Декември 1844 продажбата са отворила; но онѣзи, които бѣха опредѣлени да пазятъ канцелтъ едвамъ смѣтѣха да са покажатъ и дохождаха само пошѣ, — толкозъ са бѣха отъ приемваниято на бакалетите и отъ тѣхните момчета. Това начало бѣше малко утѣшително; но тие не изгубиха дързостята си; нѣколко нови членове са присъединиха и смѣкатаа за 1845 показа единъ капиталъ отъ 4.5000 фр., една месѣчна продажба отъ 300 фр. и единъ добаръ добивъ за сподѣление мѣжду осемдесетте сждружници. Тие присъединиха съ търговията си и продажбатаа на мѣсото. Въ 1847 смѣката даде 7,1500 франка и една продажба отъ 900 фр. на недѣлята. Горди съ успѣхътъ си, основателците са сжбраха на едно угодение съ заплатата по единъ франкъ на глава, за даа празнуватъ достопамятното отваряние на тѣхната магазиа. Но не последе, че сичко е вжрвѣло като по вода. Жените, а ний повече економистите, вихаа противъ опредѣления цѣни; тѣмъ не бѣше толкозъ трудно да купуватъ и да ходатъ отъ магазиа на пазара да сжбратъ по цѣль день тукъ-тамъ; но най-важната причина на отгѣгляването произхождаше отъ това, че дружеството са отказаше да продава на вѣтра. Освѣнъ това, слугите не можѣха да откраднатъ отъ покуника и да икономшатъ нѣколко малки добивки отъ цѣните. Ноо слѣдъ много време економистите разумѣха, че тѣхните бакале ги караха да плащатъ много сжко за малкиятъ кредитъ, който имъ давиха. Тие разумѣха най-послѣ, че купуванетоъ съ готови пари отъ бакалницата не бѣше безполезно, както и отъ вѣнопровадницата, и че едно дѣйствие отъ страната на дружеството не бѣше нищо друго, освѣнъ едно взаимно поручителство противъ бѣдността и пиянството.“

„Но трѣба се тѣй да кажемъ, че собствените управители на предирятието имиха умъ да не влѣзватъ въ сжперничеството, разорително за търговците. Тие увѣличаваха цѣните, както и сичкиятъ градъ.“

и когато бакалите смалваха тѣхните цѣни, за да съборатъ дружеството, то и послѣдните постоянноуваха, и на крайгѣтѣ на 1850 година дружеството имаше 600 члена, всичките работници, 60,000 франка капиталъ и единъ добивъ почти отъ 40 нѣсто. Дружеството распростираше крагѣтъ на дѣйствиата си съ фабрикацията на брашно, на сукно и на дрѣхви. На 1861 год. дружеството имаше 4 000 акционери и единъ годишенъ добивъ отъ 500,000 франка, — почти и единъ капиталъ повече отъ единъ милионъ.“

Ето, наистина, единъ свѣтлъ успѣхъ! Не е ли тѣй? Той много струваше слѣдъ толкозъ старания колкото трудни, толкозъ и постоянни. Началото на дружеството произведе толкозъ чудеса, и то ги произвежда съкадѣ, дѣло са върши спорѣдъ духа на мѣстото и спорѣдъ обстоятелствата.

КНИЖЕВНОСТЪ.

Периодическо списание на Бжл. Книжовно Дружество, уреждано отъ Дѣловодителятъ на Дружеството Т. Пейовъ. Год. I. Книжка девета и десета. Браила. Печатница Х. Д. Паничкова. 1874.

Бжлгарското Книжовно Дружество въ Браила снабди и тѣзи година книжината съ IX и X книжка на Периодическото си списание. Тия двѣ книжки сѣставляватъ една сама книга отъ 208 стр. съ прибавка на новъ „Тарасъ Булба.“ Първите 99 страници сѣ посвѣтени на три важни статьи: „Маги Бжлгария“ на Неофита Бозвели; „Началото на Самуиловата държава.“ Отъ М. Дринова; „Азбукето на Бжл. Книжовно Дружество и г. Мушакъ.“ Отъ М. Дринова, съ прибавяне на „Стихотворение.“ Отъ И. Данева и „Бжлгарски народни пѣсни.“ Останалите 109 стр. натоварени сѣ съ „критики“ и „книжовни вѣсти“ на разни нови бжл. книги, между които и „Читалище.“ повремено Списание. Тѣзи страници започватъ съ критика върху „Историята на бжлгарския народъ.“ Отъ Т. Н. Шишкова. Въ страница 119 господи́нъ критичарь въ подъ забѣлѣжка предвижда нѣкъква си „сърдития“ отъ страната ни и се отирава намъ, като казва: „Бѣдете спокойни г. Р. Бжсковъ! Книжовното поле е свободно и открито за

сѣкиго, но то е много тржиливо и никои нѣкогажъ не може да нагазе въ него босъ, защото злѣ са наранява отъ бодилите — рано или късно. Не са мамете отъ това, че мнозина дълго време боси са разхождатъ изъ това поле и проч. и проч.“ Наистина, право казвашъ, г. критичарко, така е. На правото не трѣба „сърдитиия“, на и дѣдо ти Бжсковъ нѣма защо да ти са сърди. Като него и други не трѣба да са сърдять, оти че намъ какъ, орсницата ни-самъ ни-тамъ, истрѣсила ги слѣпата на това книжовно тржиливо поле. Сега тие, щатъ не щатъ, намѣрили са боси боснички въ него. Между другите и дѣдо ти Бжсковъ са намѣрилъ тукъ да си бжска ангелите. Ние, дѣдовото, остарѣхме и побѣлѣхме въ него и, криво и лѣво, работихме съ босите крака. Днесъ за днесъ додохте ваша милость — влади зелени — съ убути крачица. Лобрѣ дошло. Да сте живи и здрави. Нѣма защо да ви са сърдиме, напротивъ ние ви са радваме заедно съ цѣлъ народъ бжлгарски, който чака много отъ обути хора. Ами, г. критичарко дѣдо ти Бжсковъ — да прощавашъ — ще та попита: какви ви са ботушките, червени ли или желти? Оти че до днесъ не сме имъ видѣле боята. Да не бѣде и вашата работа както работата на оязи зографинъ, който зографисалъ Спасителя съ червене бутуши? Ще та попитамъ и друго нѣщо, ама да са не сърдишъ. Ами дѣловодителятъ на Книж. Дружество, който днесъ урежда Периодическото му списание! обутичакъ ли е, спорѣдъ както го изисква уставатъ на това Дружество, та сте го заловиле и него да играе хорото или не? Ха?? питамъ та! Струва ни са, че той не е ходилъ по Русско да си купи ботушки, а нѣкъ въ Влашко, казватъ, май биле кесатъ. Трѣбаше първо да обуете краката на негова милость, на послѣ да залувите да бодете нашите. Или ще кажешъ: той ако е босъ, Книж. Дружество ще му земе нѣкой червени ботуши. Но тогава Дружеството не е справедливо, — на одного босите крака да обува, а на другите да бодет. Или и въ науката имало х а т ж р ъ. *) Но да оставиме дѣловодителятъ на Бжл. книж. Дружество да си глѣда ра х а т я съ черве-

*) Това са доказва отъ критичаря на „Период. Списание“ на Бжл. Книж. Дружество.

ните ботушки въ Браила. Да видиме вашите червени ли сж или желти.

Критиката е много добро нѣщо и утѣшително за нашата недѣлвава книжнина; тя е силниятъ цѣръ, който ще изчисти недѣлваната ѝ и ще остави само здравето ѝ мѣсо да расте, да расте до когато и тя стане за предъ свѣта. Боси крака са ятѣпкале, тѣпкале, до като я направиле хлемава, а хлемавото не е за животь. Ще додате обути крака съ този урѣдъ, на като понзободжт босите, ще я избавятъ отъ тѣзи тѣпкаче, ще изрѣжжтъ съ нещерите си гнилото мѣсо и ще ѝ даджтъ животь и здраве. Това си е като едно и едно двѣ. Дѣто ще рече, критиката е свято нѣщо, критиката е господъ, който дава животь на една книжнина. Ето защо на едно такова нѣщо не трѣба никой и нѣма право да са смърди. Но критика отъ критика има такава разлика, както специалниятъ докторъ отъ билеринтъ. Има критика която са ражда отъ глава съ дълбоко знание, съ точна наука, съ истинска специалность, съ истинско образование, съ безпристрастна логика; има и критика, която излиза отъ глава подчинена на сжрцето, отъ глава задимена отъ сграсти, завладена отъ пристрастието на егоизмътъ. Въ първиятъ случай критиката е върховенъ сждия, кейто издава своята пресжда на основите на истинските закони на науката, дордѣто у вториятъ случай, тя е фанфаронство, когато подъ маската на ученъ човѣкъ, дири лично уважение, като употрѣби манерата на софистическиятъ адвокатлъкъ, въ такъвъ случай тя е пристрастие и достига до псувня.

Отъ критичарете въ „Период. Списание“ на бжл. Книж. Дружество едно само перо са е отлѣчило съ онова благородно преимущество на истинската критика (и то е г. Дриновото), сичките други не сж можиле да укрятъ страстите на сжрцето и сж са оставиле въ критиката имъ да са сжди явна завистъ и пристрастна пресжда. Земете критиката на г. Бончева върху Цариградското „Читалище“, IV книжка на „Период. Списание“ и тамъ ще видите съ какво самоблещение, съ какавъ чорбаджийски авторитетъ напада той на ония боси списачи въ „Читалище“. На мѣсто да убѣди босите за босотата имъ, той имъ смърца жби и имъ со-

чи сопа, като сѣки лишенъ отъ добра отхрана чорбаджия. И съ това той иде да докаже на дѣло, че науката не измѣнява нищо отъ грубото сжрце. Послѣ това земе те статията му за бжлгарските училища, обжрнете особно внимание на програмата му и вижте що е то за програма, която той надлага на бжл. училища. Но и тая му статия направи такъвъ паплачъ, штоо никой не я причете за нѣщо. Ако ли искате да видите неговите ботуши, земе те „Разбойниците“ на Шилера и повѣстѣта „Тарасъ Булба“ и ще видите до колко е бжлгарски и гладакъ езикътъ на преводътъ му — свойства, които критичарятъ въ IX и X книжка претиндирва отъ босите. Единъ отъ Шишковите ученици би направилъ много по-добѣтъ преводъ. Сѣтнѣ, земе те езикътъ на г. Оджаковиятъ критичаръ въ VIII и IX книжка и ще видите едно новоизлѣнено нарѣчие — руссо-бжлгарско. А неговите поетически виражения не ли надминуватъ ония на г. Шишкова и на г. Войникова? Но да кажемъ, че тукъ не е думата за езикътъ, а за какъ и какви книги трѣба да са издаватъ днесъ на свѣта и за распространение на просвѣщението между бжлгарите. Критичарятъ въ IX и X книжка на „Период. Списание“ натяква на цариградското „Читалище“, че то обнародва „сѣ такива сериозни, отвлѣчени нѣща, отъ които бжлгаринтъ, въ сегашните си нужди, не може да са интересува, и безъ които той твърдѣ спокойно може да са премине, безъ да има особна поврѣда отъ незнанието имъ.“ Добрѣ ще стори г. Критичарятъ да ни каже сериозната драма „Разбойниците“ на Шилера и отвлѣчениятъ за бжлгаринтъ сужетъ на „Тарасъ Булба.“ Бжлгаринтъ, въ сегашните си нужди може ли да са интересува, и безъ които той може ли твърдѣ спокойно да са премине безъ да има особена повреда отъ незнанието имъ? Защо господствуому не види онова що е подъ носътъ му, а гледа прѣзъ плетъ у комшията си? Защо не научи дѣловодителтъ на Книж. Дружество, като какавъ материалъ да урежда въ „Период. Списание“, а покруева уредничеството на цариградското „Читалище“? Господство му казва още, че въ това списание повременно

са намиратъ непрактични и преждевременни работи, т. е. които днесъ за днесъ не сж за българите. Хубаво! *) Ами нека ни каже господство му сгатията „за отхраната“ въ „Период. Списание“ на времето ли си е? Той пита г. Цанкова „имаме ли добри възпитатели и възпитателки, които да знаятъ какъ да постъпватъ съ малките, крѣпките и чувствителните сжздания?“ А ние ще го попитаме: имаме ли пригответени майки, които да разумѣятъ анатомико-физиологическите списания на човѣшкия стоммахъ (желдукъ) въ написаната имъ „отхрана“? Не ли тамъ са пише да разумѣятъ българските майки и да са научатъ какъ да отхранятъ малките си дѣца? Или така видѣле писано у хората, така пишятъ и тие. Защо г. критичарѣтъ не ще да сматри тая и други преждевременни работи въ „Период. Списание“, а си вгренча очите на Цариградското „Читалище“? Той пита издателѣтъ на послѣдниято списание — българското читалище въ Цариградъ — „Защо излиза това списание“? и иска безъ друго „отговоръ на този въпросъ.“ Но дали и то не ще го попита на своятъ редъ: Защо излиза като „комета“ нередовното „Период. Списание“ на бъл. Книжно Дружество? Защо печата то такива дълги и широки статии както е „Отхраната“, грабавиятъ преводъ на Шилеровите „Разбойници“, на Гаголювиятъ „Тарасъ Булба“ и други такива работи, отъ които днесъ за днесъ българинѣтъ не имъ огбира никакъ? Защо си харчи Книж. Дружество париците за такива преждевременни и неспоосани работи? На мѣсто да харчи за тѣхъ, не бѣше ли много по-добрѣ да напечата единъ Букваръ, една Читанка за да спомогне и то на дѣло народното просвѣщение между българите? Но онѣзи отъ книж. Дружество ще кажътъ, че неговата цѣль не е да издава учебници, а издаваните да ги кастри и научи нашите учители да знайтъ какъ да пишятъ учебници. „Твърдѣ хубаво.“ Но ако дѣйствителните членове на книж. Дружество сж хора искрени и съ чиста сжвѣсть, ако сж хора които желаятъ отъ сжрце ползата на народното свѣстяване и ум-

ственно развиване, хора които познаватъ отъ дѣно какво ще рече народно образование и какъ трѣба то да се разпространява между народѣтъ чрѣзъ истински научни ръководства, ако сж хора, които не дирятъ лично за тѣхъ си уважение, а сж посвѣтени да работятъ за полза на народната доброчестина за въ бждаще, тогава не трѣба да пълнятъ „Период. Списание“ на книж. Дружество съ толкозъ преждевременни и пристрастни критики и съ това да каратъ Дружеството да харчи на халосъ толкозъ парп за напечатването имъ (защото тѣзи критики не сж никакъ въ състояние да накаратъ босите какъ да пишятъ добри учебници, а обутите списачи нѣматъ нужда отъ тѣхвите критики, таъвизъ каквито сж), а отъ една страна да подканятъ чрѣзъ „Период. Списание“ обутите ни учени за да земе сѣки перото си и напише по едно ръководство по своята специалность, а отъ друга страна да приближатъ книгоиздателите ни и имъ покажатъ списанията на кого по коя часть на науката да почетѣтъ, съ това и (защото книгоиздателите сж хора интересаги като сички търговци) да имъ обѣщаятъ, че книж. Дружество ще употреби моралното си влияние за воведане само добрите ръководства. И така педагогическата ни литература скоро ще са изчисти отъ боклуци. Колкото за другите списания чисто литературни, като драми, повѣсти, стихотворения и др. да са не безпѣкоятъ критиците на „Период. Списание“, защото ако сж умни хора, тие трѣба да знаятъ, че, при днешниято състояние на книжевната ни заспалость, ни единъ талантливъ литераторъ, ни единъ даровитъ поетъ, ни единъ гений не може да са развие, защото у насъ, българите, нѣма още онова насжрчение, което е така необходимо за гениалниятъ талантъ, както е необходимо храната за човѣкѣтъ. При днешната заспалость на умственните ни сили за да цѣнимъ талантите при днешната мъртавина на литературниятъ вкусъ, у насъ, единъ Шилеръ, единъ Шекспиръ, единъ Байронъ не би са родилъ безъ да са убие духѣтъ му отъ общата неуцѣвнителность; той би умрѣлъ отъ липса на изисканото насжрчение. Ето защо днесъ за днесъ горката наша литература ще са пълни съ драми, повѣсти,

*) Г-не Х. Б. въ Букурещъ! Тука говори други, а не г. Бопчевъ!

стихотворения и други литературни произведения, излезли от бездарни глави, от глави встарничава и шантава. Двѣ три пера талантливички, що са появили като блестялки въ нашата книжница, днес дремятъ, защото не намѣриха никакво насърчение, а драската само оиѣзи без дари и пера, които намиратъ насърчението въ самата си глупава и дѣлнска фантазия. А за таквато тѣпоумни пера, трѣба да знаете, г. критичарко въ IX и X книжка на „Период. Списание“, не ти зематъ отъ твоята критика, която остава да са жби съ пристрастието и грубостта на перото си. Вижда са, че ти не си чель истински критики, критики, които дѣйствително сж направиле преобразования въ книжениото поле, или ако си чель, не знаилъ си да са възползувашъ за това, защото умътъ ти е робъ на сърцето ти. Ти си са повелъ по оиѣзи на и ф л е т а д ж и е и диванета московски критичаре, които сж развалиле мозаците на по-голдмата часть отъ руската интелигенция и сж я направиле да е за нищо и за никакво. Ако ли пакъ твоя милость и твоите отъ книж. Дружество меслите да дадете на рѣцѣте си онзи книжевенъ авторитетъ на к и у т ъ т ѣ, трѣба да знаете, че бжлгарите не сж мужици, а съ сичката си простогия отбиратъ отъ дума искренна и отъ дума приторена. Съ такава едно самооболщение, съ такава една безобразна надменность, съ такавъ единъ московски авторитетъ, какавто е авторитетътъ на твоятъ русски критичаръ Б ѣ л и н с к и, съ таква един пристрастни изражения, съ таква едини преимущества на критичарското ти перо бжли увѣренъ, че не ще спрете перата на нашите боси списовачи драматисти, поведисти, стихотворци, поети и проч. и проч. Вашата критика сѣ ще слѣдва въ „Период. Списание“ на книж. Дружество, и нашата белетристическа литература сѣ ще са трупа отъ б о к л у к ѣ до тогазъ, до като и у несъ са не родятъ истински талантливи списатели и сжщи специални критици. Днесъ за днесъ каквито ни сж списачите, таква ни сж и критичарите. И у едините и у другите нѣма система, нѣма сумасани мисли, нѣма здрава логика; кой както завърналъ, така и писалъ, кой както му скимнало, така и закритиковалъ. На пр. да земемъ „Историята на бжлгарския народъ“ отъ

Шашкова; той си е написалъ както завърналъ, па и твоя милость си го зачесалъ както ти скимнало. Бе човѣче божий, зель си да му критикувашъ „Историята“ за бжлгарскитъ му народъ, држжъ са о това му списание, що ти трѣба да натякавашъ въ очите му неговите Велизария, Глезенъ Мирчу, Теория на бжл. словесность и други работи негови, па да го земешъ за чезе на устата си така сжщо, както правитъ жетелите у кръчмите? Съ това милостта ти не показва нищо друго, а само че имашъ нѣкакъвъ си ядъ на този човѣкъ. Искритикувай му пѣрво Историята, па послѣ са залови за драмите му. Види са явно, че твоя милость не си билъ толкозъ съ цѣль за да извадишъ на яве нехелавината на Историята му, колкото за да го дискредитирашъ предъ бжлгарската публика, която, ако та послуша, трѣба да го убие съ камъни. Това, което са вижда да го желашъ отъ тайното кйошенце на искренното ти критическо сърце, то Шишкова драма „Глезенъ Мирчу“ носи и названието и не ше може. Шишковъ си остая пакъ учителъ въ Търново, а твоя милость си оставашъ съ червейчето въ сърцето. Ами що ти е сторилъ г. Войниковъ, та му подбивашъ името у сѣка твоя критика? Да не би да ти е туримъ хренъ подъ носътъ, та никакъ ти не излиза изъ умътъ? Шишкова критикува, и името Войниковъ му е сѣ мезе на устата. Душанова критикува, безъ да подмушне Войникова, не го задържа ядовитото сърце. Когото и да критикува — Ивана, Драгана, Стояна, нашиятъ кнута-авторитетъ критичаръ въ IX и X книжка на „Период. Списание“ на бжл. Книж. Дружество въ Браила, трѣба да докара така перото си, дѣто да сонне и името Войниковъ. Да не би защото и той е живѣлъ въ градътъ на това Дружество, та дѣйствителните му членове сж сторили вѣра и клѣтва да го гонятъ по нѣкакви си неизвѣстни причини?? Отъ както са е прѣкнало реченото „Период. Списание“ на свѣтъ, и отъ както е закритиковало, едно критичарско перо сѣ иѣрка на самъ на тамъ да истраѣси единъ московски кнутъ на Войникова глава. Намъ ни сж твърде отъ близу познати причините, но са въздржаме, за да не разсърдимъ острото перо на г. критичарътъ, който слабо умѣ

да укрива злчката на сърцето си. Г. Дановъ въмалъ работа и издалъ едно „Ръководство за Словестность — да са случи — отъ Войникова. Съ посвѣяването на тая нова книга, критичарското перо на „Период. Списание“ на бжл. Книж. Дружество не изгуби време да са устои и на това до като книгката си е прѣсна прѣсна. Но и въ това то (критичарското перо) не можило да покрие ядътъ си. Както зачесва Шивикова отъ драми и други негови книжки, така сжщо поставява и съ Войникова. Господство му знае твърдъ добръ, че Войниковъ не е писалъ драми съ претенция да мине за бжл. „Драматургъ“ както го подрига г. Критичарьтъ, и за да убогати бжлгарската книжнина съ тѣхъ, а ги е приготвилъ нарочно за да са представятъ у влашките театра въ Браила, Галацъ, Букурещъ и Гюргево сжвсѣмъ подъ други условия, и предъ една публика, която усѣща и вкусува сжвсѣмъ друго-аче отъ както сжщиятъ бжлгаринь, на една публика сжставена отъ бжлгаре, ромъне, гръци и др. По тѣзи причина той не можше да напише пьесл, у които да изобрази чисти бжлгарски характери съ сичките имъ слабости, както нѣкои наши критици изискватъ това отъ неговите драми; защото съ това би възбудилъ повече подсивъ у една такава публика, отъ колкото почетъ. На пр. той не можше въ „Криворазбраната си Цивилизация“ да тури Митя да прави дуелъ съ сина (което е характерическо нѣщо на бжлгариньтъ) защото сѣки отъ публиката щеше да каже: „Vulgarî prostî sã bate cã unî salbaticu“, т. е. простъ бжлгаринь умѣ да са бие колкото единъ дивакъ. А ще кажете зашто ги е напечатвалъ. Напечатването имъ е ставало на нѣколко екземплара не за распръсване, а за лесното изучаване на ролите отъ лицата които ги представяха. Кой каквото ще да казва, а ние знаемъ отъ близу, че отъ давните Войникови представления винаги публиката е оставала задоволен и му е благодарила. Ние знаеме, че въ 1866 г. самъ Н. С. ромънскиятъ князь Кароль I е присѣтствувалъ на едно Войниково представление и му е благодарилъ. Трѣба ли прочее да осъдимъ Войникова за това, защото е качилъ бжлгарски младежи на влашката сцена не да посрами бжлгарското име, а напротивъ да направи честь на това име въ Влашко. Зна-

ете ли, господине Критичарко, че драмите на г. Войникова сж спечелиле много изгубени бжлгарски рожби, като ги накараха да почетатъ бащината си кръвь и днесъ да са не срамуватъ да са казватъ бжлгаре? знаете ли, че Войниковите преставления театрални дадоха на власи и гръци у ония влашки градища, дѣто са даваха, да измѣнятъ долниятъ си понятие, което имаха за бжлгарите въобще — да видятъ, че бжлгаринь тѣ не е сжздаденъ само за да прави буза и да работи градини? Знаете ли, че нѣкои отъ тия драми са преведоха и представиха на влашки езикъ отъ влашките актори? Освѣнъ на влашки „Криворазбраната Цивилизация“ на г. Войникова е преведена на чешки и представена въ Прага. Но твой милостъ, г. Критичарко, знаешъ твърде добре зашто и за какво е писалъ г. Войниковъ пьеси, само та гложде нѣщо, па ще ти са да ударишъ сегисъ тогисъ по една тения на Войникова, по лични нѣкои причини, които сж породиле омраза между него и васъ отъ бжл. Книж. Дружество въ Браила.

Който познава отблизу приятелските сношения между Войникова и ония отъ бжл. Книж. Дружество въ Браила, щомъ прочете онова що е написано въ IX и X книжка на „Период. Списание“ върху „Ръководство за Словестность“, ще види какъ отъ ядъ кжизъ Войникова господинъ критикътъ си побжрква мислите; той не знае какъ да са произнесе върху това ръководство: залава първо да го сжбори съ оръжнето на прекалените реалисти, но като не исповѣдва самъ догматътъ на чисто радикалниятъ реализмъ, залава оръжнето на класицизмъ; но съ това като не намира важни причини, за да бие книгата на Войникова, залава са за най-малките й дреболии, които той нарича педантизми, и съ тѣхъ сажчи да дискредитира това „Ръководство за Словестность“. И така нашиятъ критикъ са представя, безъ да ще, нити радикаленъ реалистъ, нити точенъ класицистъ — сръдня хубость.

Колкото за „Ръководство за Словестность“ ние оставяме самъ г. Войниковъ да са отговори. Отъ наша страна ще забвѣжемъ само на г-на Критикътъ, че той отъ ядъ не ще да отгадае на Войникова дори и онова, което

той (критикътъ) харесва, достойнство, за което не можемъ да примѣлимъ. Това сѣ „примѣрите за упражненіе.“ Освѣтъ стихотворенията собственно принадлежащи на г. Войникова, които той, каквото и да казва, не може никакъ да майсторосва (тукъ говори явно злѣчта на г-на Критикътъ), другите примѣри сѣ добри. . . .“ Бе християне божий, дѣ и кога ти е казалъ г. Войниковъ, че е майсторъ на стихове? Не видишъ ли, че човѣкътъ самъ исповѣдва въ „Рѣководството“ си, какъ не дава своите стихотворения за образецъ на ученикътъ, а само за една проста форма, по причина, че нѣма на бѣлгарски? Защо прочее му натякаваш, че ушъ той ималъ претенци стихотворенията му да минуватъ за майсторски, когато той изказва противното? Това не ли го правишъ отъ една страсть къмъ него? Това ли е достойнството на безпристрастната ви критика въ „Период. Списание“ на бѣл. Книж. Дружество? Ами защо като харесватъ „примѣрите за упражненіе.“ отъ които само три има преводъ отъ френски, а сичките други сѣ майсторосани отъ сѣщиятъ Войниковъ, изражавашъ са съ начинъ, щото да са разумѣе, че въ „рѣководство“ нищо нѣма хубаво отъ Войникова?

„Чудни сме, казваме, ние бѣлгарите,“ но чудни сѣ и нашите критици! Който видѣлъ вика ведважъ, а който не видѣлъ вика дважъ — безъ разлика на обути и боси. И единътъ и другиятъ, видѣдъ книгата не видѣлъ, страшно критикува като вика: б о к л у к ъ! Ние не сме вредни да очистимъ гурелите отъ очите си, а викаме на другите б о к л у к ъ! И такивато критици са загниале да оправятъ нашата книжнина. Тешко ѱ! . . . Чудни сѣ нашите критици, чуденъ е и Критикътъ въ IX и X книжка на „Период. Списание.“ Преди година време г. Д. В. Манчевъ за него беше единъ отъ най-талачливите, отъ най-сполучливите авторитеги по педагогическа часть на бѣл. Книжнина. Неговиятъ „Бащинъ езикъ“ бѣше въздигнатъ до небеса, безъ да са каже, че е преработено нѣщо отъ русското „Родное Слово.“ А днесъ въ IX и X книжка г. Д. В. Манчевъ е уцапанъ и уклѣпанъ до уши по слѣдствие на неговото прев. „Начално наставленіе въ православнати християнска вѣра.“ Преди г. Манчевъ бѣше сѣщъ авторъ, а днесъ шарлатанинъ!

Такава е майсторската тактика на нашия критикъ по педагогическа часть въ IX и X книжка на „Период. Списание“ на бѣл. Книж. Дружество. Такава неразбрана тактика са забѣлжава и у нашите учени мъже, които сѣ дѣржатъ яката о радикалниятъ реализъмъ, безъ да сѣ ималъ време да го разбираатъ, а само сѣ са повеле по думите на нѣкои отчаени души.

Нашето намѣреніе не е за да са наддумваме съ критичарите, но само да имъ научиме че сѣки са мъчи за хубаво, и като му иде отръжки това пише. Послѣ нека да не забравятъ и пословицата: и рѣшет о п м а с ѣ р ц е, та да не настѣпватъ твърдѣ босите. А читателите на „Училище“ молимъ да са не умориватъ отъ прочитането на той мой длѣшекъ членъ; това е и за тѣхно подсѣщане да не даватъ ухо на такивато празни мазни критики.

Г Л А В Ч О.

VI.

Дълго време са разнасяха изъ градецътъ пи слухо е, че Главчо живѣе между добри хора, че работата му върви добре, че чорбаджиятъ му го обича и че иска да го направи ортакъ. Когато баща му слушаше тие похвали, то мѣрждеше челото си, повдигаше вѣждите си, влатеше главата си и казваше съ жѣлъчка на сърцето: „Когато единъ човѣкъ не почита родителите си, то той не може да намери обичъ и между чуждите хора.“ А времето вървеше. Единъ день единъ отъ нашите граждани, който бѣше ходилъ *надолу* и който са бѣше видѣлъ съ Главча и съ неговиятъ чорбаджия, донесе извѣстие, че Главчо е намислилъ да са ожени за чорбаджийската си дѣщеря и че чорбаджиятъ му дава половината отъ имането си. Това извѣстие накара да са поразмислятъ даже и най-опитните наши граждани. „А баща му казваше, говорѣха тие, че това момче нѣма да стане човѣкъ. . . Чудни работи! Когато господъ желае да ти помогне, то той не пита чей си сицъ. А ние го приготвявахме за гайларджия! Расказ-

вати, че чобаджиятъ му е твърде богати и твърде почитенъ човѣкъ... Ако раздѣли имането си на двѣ половини, то Главчо ще да земе 300 хилѣди гроша чисти пари, сто крави, шесдесетъ коня, хилядо овце, нѣколко къщи и за цѣль чифликъ земя! Идете послѣ това и разбирайте божията воля! Ние имаме по три умове, и пакъ щастieto ни показва гърбътъ си; а онова копеле, което казваше на хлѣбътъ папо и което са бѣше родило съ половина умъ, стана и по-честито, и по-разумно, и по-благатко отъ насъ.“ Когато Главчовъ баща слушаше сичкото това, то той въздишаше, туряше ръката си на сърцето и бърборѣше: „Когато единъ човѣкъ работи по своята воля и не пита родителите си, то отъ неговата работа нѣма да произлѣзе никакво добро. Както е дошло, така ще и да иде. Азъ познавамъ доста добре моето честито семе. Въ неговата кесия не може да са завържи нито калпава пара. И уйчо му Ненчо доби отъ баща си голѣмо имане...“ Въ сѣщото време киръ Пано получи отъ синътъ си писмо, въ което са говорѣше така: „Мили мои родители! Ида да ви извѣста, че господъ ми даде щастие и че моятъ животъ отъ сега нататакъ ще да върви мирно и благополучно. Моятъ втори баща (А-а-а, втори баща!) е добаръ, честитъ и разуменъ човѣкъ. (А моятъ първи баща е лудъ и безчестенъ! Нека бѣде така.) Неговата дъщеря, която ще да бѣде моя жена, е такава хубавичко, хрисимичко и умничко момиченце, каквото са не намира твърде лесно на свѣтътъ. (Ти би трѣбало да похвалишь и копите на своятъ втори баща. Азъ мисла, че и тие сѣ хубавички, хрисимички и умнички животинченца.) Кажете ми какво да правиме сега? Азъ не желая да са вѣнчѣя безъ васъ. (О-о о! Та ти си ималъ добро сърце!) Я кажете ми, азъ ли да дойда при васъ или вие ще да дойдете при мене? (Припналъ сѣмъ... Отвори портите си.) Мола ви са да ма простите, ако сѣмъ ви осѣрбилъ нѣкога и ако сѣмъ ви казалъ лошава ду-

ма. Азъ отдавна вече сѣмъ забравилъ лошавето и помна само доброто. Бѣдете милостиви. Чѣкамъ отговорътъ ви и цѣлувамъ ръката ви.“ Когато киръ Пано прочелъ писмото, то дълго време ходилъ по дворътъ, дълго време надувалъ чубукътъ си, дълго време пшккалъ и вѣсилъ са и дълго време не знавалъ на какво да са рѣши; но когато захванало вече да притемнява, то той отишѣлъ въ бакалницата, купилъ два листа хартия, налѣлъ въ дивитѣтъ си малко вода и захваналъ да пише: „Иване! Получихъ писмото ти и бѣрзамъ да ти отговора. Ако да не бѣха та хвалиле хората и ако да не бѣше станалъ човѣкъ, то азъ никога не би та проствалъ и никога не би спомѣналъ името ти. Свадбата трѣба да стане въ бащината ти къща.“ Когато писмото било вече готово и запечатано, то киръ Пано го турелъ въ джебътъ си и навелъ главата си, — на сърцето му се още са воднувале различни страсти. „Азъ имамъ само единъ синъ, мислилъ той и въздишалъ часъ-по-часъ. — Разбира са, че ако тоя синъ да би билъ както трѣба и ако да би изпълнялъ волята ми, то и азъ би ималъ що да му остава... Азъ не сѣмъ сиромасъ. Сичките мои трудове ще да идатъ на вѣтарътъ. Азъ мисла, че ако богу да не би било угодно да накаже блудниятъ синъ, то той не би го накаралъ да остави бащината си къща и да иде да търси щастие по чуждите дворове. Моятъ вехранимайкавецъ направи голѣмъ срамъ на къщата ми, а сега ма моли да го прости и да помна само доброто! Ще видиме. Азъ ща да му покажа кой е баща и кой е синъ. Тѣшки времена сѣ наставале. Бащите сѣ лошава, а синовете сѣ добри! Ако сѣмъ го билъ, ако сѣмъ го сѣдилъ и ако сѣмъ го псувалъ, то азъ сѣмъ му баща, азъ сѣмъ му желалъ доброто, азъ сѣмъ желалъ да го направа човѣкъ... Неблагодарни добитаци!“ Послѣ тие размисления лицето на киръ Пана принало свирѣло изражение и покрило са съ болѣзненна сѣнка. Изъ сичко са

видѣло, че неговата корава и безжадна душа са волнува страшно дѣла боко. Цѣла нощъ той не можалъ да затвори очите си... На другиятъ день Пано занесалъ писмото и подалъ го на пощариньтъ съ расгрѣперана рѣвка...

(Слѣдва).

УЧИЛИЩНИ.

ШУМЕНЪ. За селските училища въ Шуменско е сѣрѣденъ ревизоринь (наглѣдвачъ), който е свършилъ вече първото си обихождане. Нарѣдбата на шуменската община е достопохвална и нѣма съмнение, че това ще да има добри резултати за селските училища. Ние очакваме да ни са съобщили повече нѣщо за да обнародваме въ „Училище“ отъ записките на ревизориньтъ.

Това като свърваме съ радостъ, не можемъ да премълчимъ и лошето. Между учителите въ Шуменъ имадо нѣкакви си несжгласия и раздори, отдѣто са разнасятъ неприятни слухове — сатири и други срамотни работи сж правиле. А отъ таквите омрази са не ражда друго, освѣнъ зло и развала на училищата, убийство на младежите, срамъ на градьтъ и хула за таквизи учители, които грозно щатъ да са проклинатъ отъ потомството! Ние наумѣваме на нашите първенци въ Шуменъ да обърнатъ сериозно внимание на тия неприлични работи, що сж хиляди пѣти по-убителни за градьтъ имъ и отъ чумата и отъ холерата. Злото трѣба да са изкоренява дордѣ е малко и да са неоставя да расте, казватъ умните хора.

РУСЧЮКЪ. Училищата въ града ни са пооправиха и сѣ са турятъ на по-добаръ рѣдъ, щото има надежда, че за напредъ ще бждатъ още по-добрѣ и до година да видимъ отлични усѣлхи мѣжду ученици и учители.

Тукъ не бѣше введена до сега звучната наречена метода и учеца са по старому. Но преди два мѣсеца, съ настоянието на Н. П. митрополита дѣда Григория, градската община пристави нарочно едного учителя, който да обиходи по рѣдомъ четирите първоначални училища, като преподава на опредѣлени часове по звучната метода.

Ние са надѣваме, че тукашните основни учители сж разбрали вече нуждата за воведаното на казаната метода и въ нашите училища, както и голѣмата полза, що са чка да принесе тя у насъ, та щатъ залѣгнатъ да я изучатъ както трѣба. Съ това тие щатъ би по-полезни и за учениците и на себѣ си, като отговарятъ по-чистосъжвѣстно на своето звание.

Това толковъ за градските училища въ

Русчюкъ, а за селските ние не знаеме що да речемъ повече, освѣнъ че не сж твѣрдѣ до тамъ. Тукъ стана и учителски съборъ, но както са видяле читателите въ „Училище“, мѣрката за ревизоринь тукъ е отхвърлена, като невѣжможна. Но до колкото ни е знайно отъ овиътъ, тая мѣрка, която благоразумните шуменци, както и по нейдѣ си другадѣ въ нашенско е приета, е единственната за поправяне на селските училища. Въ такавъ случай и бѣлѣжката на Г. Цанкова е твѣрдѣ умѣтна. Безъ ревизоринь ние не знаемъ какви ще бждатъ селските училища и отдѣ учителскиятъ съборъ ще да познае нуждите и недостатките на тие училища, за които си е наложилъ длѣжностъ за подобряването имъ.

Като препорѣчваме тая мѣрка за ревизоринь, ние призоваваме сѣчкото внимание на учителските съборове въ избираването на тие хора, за да не би нѣкакъ си са вмѣкло и тукъ слѣпото подражане, както е бивало и при много други обществени потребности и станало е като нѣщо обикновенно, отдѣто намѣсто да поправимъ нѣкои си работи, а ние ги побжрваме повече. За други пакъ ние оставяме да опишемъ качествата и способностите, които трѣба да има единъ ревизоринь, комуто са налага такава длѣжностъ и който са наема на тая работа.

КЛИСУРА (Пловдивско). Като наше отечество и родно мѣсто, намъ е мило и драго колчемъ му провзиеемъ името, а повече когато чуемъ да са похвали за нѣкое си дорбо. Но, на жалостъ, ние отколѣ не сме прочеле въ вѣстниците що-годѣ поне за тамкашните училища. Спорѣдъ както са научаване отъ пѣтници и отъ нѣкои си тамкашни хора, Клисурските училища са въртеле се около оная стара даскал-науновска и отчестандовска система и никакъ не престѣпватъ напредъ. А това ни наумѣва да са обърнемъ съ единъ поглѣдъ на преминалото, та да са увѣриме, че даскалъ Пауип и отецъ Костанди сравнително сж направили повече, отъ колкото сегашните ушъ по-учени граматници. Когато учителствоваха поменѣните даскале (това е било преди 50 години) сѣ повиниме, че тогава нѣмаше още никаква българска книшка на бѣлѣ свѣтъ; ние са учахме на славянски Букварчета, на Часословъ, на Псалтирь и други такива (Апостолътъ и Свѣтчето бѣше свършенне на училищниятъ курсъ). А намѣсто книга или плака пишѣхме върху дѣсница или на кокалъ отъ конски или говежди пѣтешки. Но пакъ училището са пѣляше съ 200-300 момчета, които ако и недоучени, сѣ знаѣха да попрочетатъ нѣщо и да си позацишатъ криво дѣво — баремъ имаха сграхъ и почетъ къмъ своите родители и къмъ другите стари хора.

Тукъ думата ни не е да похвалимъ и препорѣчиме на нашите Клисурци старото по-

ско учение, но да имъ научимъ, че при днешните улеснителни сръдства за учението, тие съ добръ нарѣдени училища и съ подстойни учители могат да направятъ много повече отъ колкото сж направили до сега; защото, както са научаваме, и сръдствата имъ за това не оскудѣватъ. Нека послѣ нашите съотечественици помнятъ, че като нѣматъ поминокъ у селото си, винаги сж принудени да странствуватъ по чуждина, а за да бѣде това странствование ползовито на тѣхъ, трѣба имъ безъ друго наука. Доста сж са скитале се така прости и потиквани отъ другите съ презрение.

Отъ друга страна слушаме, че и раждата на стариятъ чорбаджижкъ още ги бѣде и сжсипва морално и материално. Както са научаваме корѣвѣтъ на Х. Кунчо-чорбаджиовци, Х. Балйо-чорбаджиевци, Иовко-чорбаджиовци, Таламбазовци, Кривошиовци и други селски векиле изедници още не са е пресушилъ, а сѣ върдува безнаказано, подновяващ отъ млади изданки на образиятъ чорбаджижкъ, що е причина и сжжика на досегашното неоконпитване и на сичките злочестини у селото имъ! При сичко това ние вѣрваме, че и тамъ сж са отгждиле трезвени младежи, които да сж разбрале що-годѣ отъ духътъ на днешното време, та щатъ са постараятъ за напредъ да си понарѣдятъ както мжжвото, тѣй и дѣвическото училище, щото да отговарятъ на сегашните народни нужди. Дано бѣдемъ честити да чюемъ сѣ що е добро и похвално за милите ни съотечественици въ Клисурѣ!

Организацията на основните училища въ Саксонъ-Кобуръ-готското войводство. ()*

Отъ 1 Януария 1875 г. новиятъ законъ върху устройството на основните училища въ Саксонъ-Кобуръ-готското войводство са полага въ дѣйствиѣ. Тукъ са уцѣлва точно задатокътъ на тия училища, приписватъ са длжжностите относително до отварянето и поддржането имъ и върху задлжжителното носѣщаване въ училището. Слѣдъ тия идатъ преписите за степенътъ на образованието у тая страна, правила и длжжностите на учители и ученици, директори и училищни настоятели. Спорѣдъ тоя законъ сѣки ученикъ отка свѣрши въ основното училище, ако не премине у нѣкое по-горнѣо училище за да продължава учението си, трѣба да учи още двѣ години у сръднияго (Fortbouganshule). Платата на учителите са повишава постепенно до свѣршванието на 21-годишна служба. Въ главниятъ градъ Кобургъ най-долната учителска плата ще бѣде 262¹/₂ талире,

а най-горнята 412¹/₂ талир. У другите градове на учителите ще да са плаща отъ 212¹/₂ до 362¹/₂ талире. А на селските учители ще имъ са плаща отъ 172¹/₂ до 62¹/₂ тал. и квартира (кжща).

— Словенскиятъ родолюбецъ и царски сжвѣтникъ въ Виена Г. Мартинъ Х-ръ прави на свое иждивение въ Кжрикъ едно училище, за което щѣлъ да потроши около 60,000 фиоринта (нѣщо до 600,000 нашенски грошове). Дано наспоряватъ такива родолюбци на сѣкждѣ въ словенскиятъ свѣтъ, па и у насъ Българите!

— Въ руското министерство на просвѣщението са кроилъ плавъ, какъ да са отвори единъ женски университетъ въ Петроградъ (Петербургъ), дѣто ще да има факултети: медицински, юридически (за права) и философско-природ словень. (Изъ хорват. листъ „Напредокъ“).

ПРИМѢРИ НА МАЙЧИНОТО ВЛИЯНИЕ.

Доказано е вече и отъ философи, и отъ законоположници и отъ богословци, какво влиянието на майката е една отъ най-главните причини, които даватъ характеръ на народите, както и на частни лица. (*)

Идеята, че майката е предопредѣлена отъ природата като дѣтководителка, приимала са е по нейдѣ си и въ отколешните времена. По-младия Аристипъ, изученъ отъ майка си, която са почиташе много спорѣдъ мждростъта си, драго му бѣше да носи прикорътъ: отъ майка на ученъ. За краснорѣчието на Гракхите, казва мждриятъ римлянинъ Квителианъ, ние сме задлжжени на майка ние Корпелия, която откакъ би способна да предава публично въ Римъ философията, не посвѣни са още да учи часно и ония, които тя праведно наричаше „нейни бисере“. Св. Иеронимъ дава за тѣхъ истото свидѣтелство: „Красноречнето на Гракхите, казва той, ирие своего усжжршенствование отъ сладкостумието и истото изражение на майка ние.“ — Анна, майката на прочуиятъ философъ Франзиска Бакона, са отличаваше съ знанията си, що бѣше придобила и въ езикоучението и въ богословието; тя са разговаряше писмено по грѣцки съ епископа Жупла, и преведе отъ латински неговата а н о л о г и я толкозъ добръ, щото и еписательтъ и архиепископътъ Паркеръ не намѣриха нѣщо за промѣняване. Тя преведе още и отъ тосканскиятъ езикъ словата на Вернарда монаха за предопре-

(*) Заето изъ „Школа“, ср. педаг. листъ.

(*) Писма за майки. „Зорница“ 1864.

дѣленето и за самопроизволството. Но най-добри доказателства на силите ѝ бѣха майчините нейни грижи за двамата ѝ снове, — Антония и Франческа, най-знаменитите мъжи на онова столѣтие.

— Елена, майката на великаго Костантина, служи, наистина, за примѣръ на майчиното влияние. Ако и родена, както казватъ, отъ родители язычници у Витиния (въ Мала-Азия) и при сичко, че въ нейното време ученето бѣше долно, тя положи голѣмо внимание въ науката и въ други любословни занятия. Сама написа нѣколко сѣчинения, мѣжду които имаше една книга съ старо-грѣцки стихове. Когато синъ ѝ бѣше на врѣстъ около осемнайсетъ години, наярвана отъ първиятъ си мъжъ, тя прекара тѣзи си злочестина съ тѣрпение; а при воцаряването на сына ѝ Костантина Елена възлезе пакъ на първиятъ си степенъ — царица и царска майка; — тя украси императорския престолъ съ благочестия и християнски дѣла. Кой може да си науми точно до колко влияния сѣ имале нейните способности, примѣрътъ и посъчението въ това, дѣто да опредѣлятъ бѣднността на първиятъ християнски императоръ!

* *

Съ и друга та. Когато единъ разуменъ мъжъ науми да се жени, той избира за своя съпруга жена, която да му бѣде другарка и помощница на сичко; а не такава, която обича само да са труфи като кудла, да играе на хоро и кадѣто ходи се да си тананика и пѣе. Жената трѣба да е способна да утѣшава, да съживява, да мисли и да разсъждава, като една чюствителна; да облѣкчава скърбите на ступана си, да умножава неговите радости, да го насърчава въ добрините му и да въспитава чедата му. Такава жена е погрѣбна на тогова, който са жени: като майка и доновница — ступанба.

* *

Първата и най-похвалната добродѣтель на жената е кротостта. Родена за да пригодава на едно същество толкозъ нескържественно, какъвто е мъжътъ, много пакти пакленъ съ лосевини и сѣлаквни недостатки, тя е длжна да са научи отъ рано, какъ да претърпява и самата неправда и, помжурвана отъ мъжътъ си, да са не смрди. Не зарадъ него, но за себѣ си, тя е длжна да бѣде кротка. Нефелитото расположение и упорството (инатъ) на жените никога не помага за друго, освѣнъ да умножи нейните мъжи и да раздрания лосеовото поведение на мъжътъ. Богъ не е направилъ жените толкозъ привлекателни и убѣдителни, за да бѣдѣтъ непорудн; не ги е направилъ силни за да владѣ-

ятъ, не имъ е далъ гласъ толкозъ неженъ, за да викатъ и да са каратъ; не имъ е далъ хубостта на лицето да го сгрозяватъ съ гневосвание. Когато са разгнѣватъ тие забраватъ за какво сѣ създадени; наистина е, че много пакти иматъ право да са оплакватъ отъ мъжете, но винаги е неправда да викатъ лудешки и да крѣчатъ безсрамно.

Сѣкъ е длженъ да одържи характертъ на своятъ полъ: твърде кротакъ мъжъ, може да направи или жената си впрогавна или продерзавна. Но тукъ сме длжни да важемъ още, че ако мъжътъ не е до толкозъ звѣрообразенъ и дивакъ, кротостта на жената го прикротява, и рано или късно възтѣржествува надъ него.

Жена мъжественна вънедъ мъжу своему — якоже въ древѣ червь, тако мъжа погубляеть жена злотворная. (Прит. Соломонови). Глѣвъ и безстудие и срамота велика жена, аще обладаеть мъжемъ своимъ. (Сираховъ).

Иже обрѣте жену добру, обрѣте благодать. (Соломонъ).

НОВИ КНИГИ.

ИСТОРИЧЕСКО ОБОЗРѢНИЕ НА БЪЛГАРІЯ, отъ Г. Бобрикова (преводъ отъ руски). Букурещъ 1874, печатницата на Д. Иванеску. Страници 79 на срѣденъ форматъ. Въ тая книжка са описва нѣщо изъ българската История, скратено, но най-ясно, щото сѣки може да му разумѣе и да земе щогодѣ понятие за народната наша повѣстностъ отъ старина, та и до днесъ.

ИЗЯСНЕНИЕ на БУКВАРЯ по „нагледно гласната метода“ (какъ по него да преподаватъ родители и учители), съставилъ Д. Благоевъ, а издава книжарницата на Хр. Г. Дановъ и С-іе. Висна 1874. Въ „Обяснението“ са обема: 1) нѣколко думи за предговоръ; 2) въ какво смстои „Нагледно-гласната метода“; 3) какъ треба да са почнува при преподаванетоъ въ първоначалното училище по „Нагледно-гласниятъ Букваръ“.

У книжарницата на Хр. Дановъ въ Шловдивъ, Русчукъ и Велесъ са намира за продажъ цѣлата българска Азбука на едри букви, прилепени върху мукавица. Тие букви са употребяватъ за преподаване на първоначални ученици, които подкачатъ да са учатъ по „нагледно-гласната метода“, и продаватъ са съ най-умѣрена цѣна. Съ буквите наедно са

купуватъ и потребните цифри, сичките наръдени въ кутийа.

Г-нъ С. Радудовъ е превелъ книгата САМОДЪЯТЕЛНОСТЪ или „самъ си помогни,“ съчинена на английски отъ Самоила Смайлса. Тая книга щѣла да излѣзе отъ 30 печатни коли; а цѣната ѝ са опредѣлява гр. 16, — цѣна твърдѣ умѣрена спорѣдъ голѣмината на книгата. Преводителътъ приканва сѣки ученолюбивъ българиинъ да изяви своето желание, како са подише спомоществателъ на тая толкозь полезна книга за духовното развиване на народътъ ни. Имената на спомоществателите отъ българско са приематъ въ редакцията на „Училище“ въ Русчукъ. — Който подише 10 книги ще има единайсетата даромъ.

Излѣзла е книга подъ заглавие „Темнитите и нѣ“ отъ Селвия Нелика, преведена отъ Драгана Цанкова. Тая книга е доволно полезна за народътъ ни.

Г. Бобчовъ е превелъ „Животътъ на Франклина.“ Тая книга е съчинена отъ М. Миние. Въ нея сѣ намиратъ твърде поучителни нѣща и за нашиятъ народъ.

Б Ъ Л О Т О К У Ч Е .

Нѣкой си ступанъ на една отъ парижките кавенета иматъ едно бѣло куче, което винаги държалъ омиго, очесано и пригладено; това куче било обично не току на слугите, но още и на сичките, които обикновено посѣщавале кавенето. Кучето са наричало Тото.

Освѣнъ естествените дарби, Тото ималъ сѣ тѣй и сериозни качества; той сѣ голѣма точностъ извършвалъ работите, сѣ които го натоварвале. Именно сѣва сутрина това куче ходило, сѣ една кошничка въ устата, при хлѣбарьтъ да зема отъ него хлѣбчета. То извършвало тѣзи служба 5-6 пѣти на день, ако потребвало, сѣ голѣма рѣдовностъ, безъ да му дотѣгне нѣкога.

Една сутрина кучето донесло на господарката пѣлна кошничката сѣ хлѣбчета. Тя ги преброила и, като намѣрила, че едно не достига, помислила си, че това е станало по погрѣшка на хлѣбарьтъ, защото тя никакъ не можѣла да обвини кучето си. Тогава тя незабавно праща единъ слуга да на-

прави забѣлѣжане на хлѣбарьтъ за изгубеното хлѣбче.

— Може и да бжде, отговорилъ хлѣбарьтъ, като далъ на слугата едно хлѣбче. Азъ ги не броихъ добрѣ и не е чудно да не са е случила тѣзи погрѣшка. Кажете на господарката си, че отъ сега нататакъ ще са турятъ по-голѣми вниманя.

Но и на другиятъ день едно хлѣбче пакъ недостигнало. Праща са и втори пѣтъ слугата, за да обади на хлѣбарьтъ и да му измѣмре.

— Азъ самъ си напѣлихъ кошницата на кучето и сѣмъ увѣренъ, че хлѣбчетата бѣха добрѣ преброени! извикалъ разсърдено хлѣбарьтъ. Азъ ли сѣмъ кривъ, когато вашето куче е лакомо?

Да са обвини Тото било тѣжко нѣщо, но при сичко това подозрѣнията върху него падижле. При това господарката са сумнявала (толкозь добродѣтелта на кучето била вѣрна) и рѣшила са да прати слуга да го подирятъ и да го уловатъ въ самото му прѣстѣпление.

На другиятъ день са праща единъ слуга, като шпионинъ, който сѣмглѣдва, че Тото влазъ при хлѣбарьтъ и излѣзалъ сѣ пѣлна кошничка; но той вмѣсто да върви по правиятъ си пѣтъ, уловилъ другъ, който забикалялъ. Слугата забѣлѣжилъ това кривноване на кучето, видѣлъ го послѣ, че влазъ въ една къща и че са спира прѣдъ вратата на единъ оборъ, дѣто имало отдолу една душка. Слѣдъ това Тото сложалъ кошницата, зель внимателно едно хлѣбче и сложилъ го предъ душката. Въ сѣщото време една друга мусура са показала. Затвореното животно, щомъ дочѣкало та и нѣтъ си, дрѣпва са на мѣстото си; а Тото заханалъ пакъ кошничката си и заминалъ сѣ бърже-бърже.

Слугата, като видѣлъ това чудно явление, попиталъ стопаньтъ на това мѣсто, и научава са, че въ оборьтъ имало една кучка, която наскоро са окучила.

Слугата, щомъ са завърналъ въ кавенето, разказалъ сичко на господарката си, щото чулъ и видѣлъ.

Господарката са зарадвала много и заповѣдала да оставатъ Тото свободенъ, за да си слѣдва работата. Доброто животно слѣдало още нѣколко дня сѣ тѣзи си добрина.

По едно време, когато поотрасле кученцата, честният Тото захванал да принася хлѣбчетата точно, както и отъ по-напрѣдъ.

La Patri.

Негово Високопреосвѣщенство дѣдо Иларионъ Търновски посѣти градѣтъ ни, дѣто преди двѣ недѣли, 22 того, отслужи божественна литургия въ черковата св. Троица и на другиятъ день си отиде за Търново. Както са научаваме дѣдо Иларионъ, поканенъ отъ градската община въ Русчукъ, щѣлъ да харже владичинята отъ селото Бѣла (1), (кѣсто се намира на пѣтьте посрѣдъ Търново и Русчукъ), за ползата на тукашните училища. Това село брое до 200 къщи. Ако е така, то ние ще кажемъ: „ХВАЛА МУ!“

Подарки на ученици.

Г-нъ Янаки Христовъ изъ Букурещъ подарява 60 екз. „Дѣтска Библиотека“ за учениците на българското училище въ Едрене. Да сж живи и здрави тавизвъ родолюбци и Богъ да ни ги наспорява!

Подарки отъ „Училище“.

Г-нъ П. Куппа изъ Свищевъ подарява едно год. течение отъ „Училище“ за село Мавель (Свищевско); г. Вълчо Ичевъ (отъ сжщото мѣсто) за училището на село Песарово (Шлевенско).

Г. Бѣлзаръ Яковъ подарява за дѣто одобрява редакцията на „Училище.“ Ние го назначаваме за учениците българчета въ Киевс.

Г. Иванъ Христовъ изъ Букурещъ подарява едно год. за дѣвическото училище въ Казанлъкъ.

Отецъ Архимандритъ Йосифъ изъ Видинъ подарява еднакво за ученическото дружество въ Болградъ.

Г. Х. Д. Петровъ изъ Видинъ подарява еднакво за дѣвическото училище въ отечеството си Търново; а г-нъ Д. В. Храновъ учителъ (тамъ) подарява сжщо за ученическото дружество у Видинъ.

Г. К. Копревски, учителъ по звучната метода въ Русчукъ, подарява сжщо за ученическото дружество въ Берковица.

О Т Г О В О Р Ъ.

Г-ну Д. В. Хранову въ Видинъ. Листовете (13, 14 и 15 брой „Училище“) за поните сиомощници въ града ви пратихме на време презъ ав. вапорска агенция, още презъ миналия Декемврий, дордѣто пдуваха вапорите по Дунава. А защо да ги не подучите? Подирете ги въ тавкашната агенция. Такава пакост ни стана послѣдний и съ една връска за Тулча, се спорѣдъ сжщата агенция, и сега трѣба да дотжкѣваме изгубените бройове.

(1) Тава село принадлежи духовно на търновската епархия, а намира се въ русчукската кааза.

Г-ну Д. П. Петрову въ Стара-Загора. Нашите сиомощници отъ града ви не сж разбрале или може и заборавиле. „Училище“ захвана да имъ са праща тжкмо отъ брой 9-10, год. III (защото тжй искале), а ние имъ го пращаме до брой 12, год. IV. Кое-то ще да рѣче намѣсто 24 листа, тие подучиха 26, и какво искать още? Ако ли сж платиле веднажъ за сѣкоги — да получавать листѣтъ пв до вѣка, то друго. И тжъ е хубава!

П О П Р А В К А.

Въ 16. брой на „Училище“ е напечатано „Становъ“ (стр. 122) намѣсто „Станчовъ“, „но на числогата въздухътъ е най-важна“ (стр. 124, рѣдъ 23) намѣсто „но чистотата на въздухътъ е най-важна“ и „обсивать“ (стр. 12, рѣдъ 5) намѣсто „обикнать.“

О Б Я В Л Е Н И Е.

Въ нашата редакция са приемава подписка за новиятъ учено-литературенъ вѣстникъ „Знание“, който захваща да са издава въ Букурещъ отъ тамошното „Дружество за распространение полезни знания.“ Програмата на тоя вѣстникъ е чисто научно-литературна. Редакцията говори, че не желае да помѣстява на страниците въ вѣстникътъ си никакви политически статии, слѣдователно нейната цѣль е само да опознае народѣтъ ни съ сжвременната наука и знание. Ние са надѣяме, че тоя вѣстникъ ще бжде посрѣшнатъ отъ нашиятъ народъ съ отворени обятия, защото съ него ще да работатъ почти сичките млади българчета, които са учатъ по европейските училища. Цѣната на вѣстникътъ е за Русчукъ 14 франга (61 грошъ), а по другите крайове на османската империя 16 франга (67 гроша). Нека желающите да бждатъ преномеранти испроводатъ по-скоро имената си.

— Книгата на Д. Иловайски, която е издадена отъ „Дружеството за распространение полезни знания и която има заглавие „За славянското происхождение на българите;“ са намира за проданъ въ редакцията на „Училище.“ На книгопродавците са отстжпя 20%. Цѣната ѣ е 5 гроша.

И. П. Аженовъ.

Гургево, страда Европа, въ печатницата на „Училище“.

М. А. Попковъ